

Indi?enaj vo?oj: alia koncepto de evoluo.

Okaze de la Internacia Tago de Indi?enaj Popoloj, la 9-an de a?gusto, kiu estis proklamita de Unui?intaj Nacioj en decembro 1994 kaj unuafoje prifestita en 1985, pasintjare la ?enerala sekretario de UN Ban Ki-moon sendis mesa?on al la mondo en kiu li reliefigis ke, ekde la adopto anta? kvin jaroj de la Deklaracio de Unui?intaj Nacioj pri la Rajtoj de Indi?enaj Popoloj, unuopaj indi?enoj kaj indi?enaj grupoj utiligas tradiciajn kaj novajn amaskomunikilojn por paroli pri si kaj a?digi sian vo?on, sed en vero oni devas diri ke tio ankora? ne sufi?as.

La ka?zo de indi?enaj vo?oj kaj popoloj estas anka? implice ka?zo kiu devas interesi geesperantistoj pro la fakto ke ni iel estas portantoj de lingva konscio, defendantoj de lingva egalrajto kaj pro tio indas ke ni ?iuj lernu kaj klari?u pri la temo.

Por la kubanoj, tiu ?ajne povus esti ne grava temo, tamen, pro la fakto ke niaj praavoj kaj indi?enoj estis tiel draste forpelitaj a? mortigitaj pro diversaj kialoj kaj manieroj, samkiel en nia granda patrolando, la amerikaj teroj, estas oportune iel rigardi nian indi?enan pasintecon.

En la kazo de Kubo ni devas diri ke en la jaro 1492, konata kiel jaro en kiu atingis la okcidentan mondon la hispanaj konkerintoj, nia insulo estis lo?ata jam de anta? 4000 jaroj proksimume, la tiamaj parlo?antoj havis ha?ton kupre-koloran kaj dikaj haroj, senbuklaj kaj tre nigraj; ili estis la insulaj indi?enoj kies lingvo estis alia kaj same iliaj moroj; ili estis la plej malnovaj lo?antoj de Kubo; depost multaj esploroj ?io indikas ke ili devenis el la norda marbordo de Sudameriko.

La tiama indiĝena komunumo estis grupigita en du branĉoj, la kolektanto-fiŝkaptanto-ŝasantoj kaj la alia branĉo estis dediĉita al agrikulturo kaj prilaboro de la ceramiko.

La indiĝenoj de la dua branĉo, agrikulturisto-ceramikistoj, estis klasigitaj de la arkeologoj en aliaj du branĉoj: la tainoj kaj subtainoj; ĝi-lastaj estis la unuaj kiuj alvenis al Kubo.

La agrikulturo estis unu el la grandaj atingoj de tiuj aborigenoj el kiu fontis aliaj gravaj agadoj kiel la nutraĵoj, sed pro ilia malalta evolunivelo, ili ne sukcesis atingi grandajn rikolojn. Ili ankaŭ okupiĝis pri ŝasado kaj fiŝkaptado per diversaj iloj kreitaj de ili mem surbaze de naturaj elementoj kiel ŝtonoj, konkoj, ostoj, vegetalaj teksaĵoj kaj aliaj kies spuro estis trovitaj dum la lastaj jaroj en lokoj arkeologie kernaj por la kuba arkipelago.

Tamen, el la kubaj aborigenoj ne tro multe estis trovita; estas sciite ke kun la alveno de la hispanaj konkerintoj al la insulo, la indiĝenoj formortis en relative mallonga tempoperiodo pro amasmortigoj fare de la hispanoj, pro tro peza laboro, malsanoj, kaj aliaj perfortaĵoj.

Nuntempe tra la tuta mondo leviĝas fortoj, grupoj, voĉoj kaj solidareco al la kaŝzo de indiĝenaj popoloj kies ekzisto estis kvazaŭ forgesita dum kelkaj jarcentoj.

Indiĝenaj voĉoj rakontas pri luktado de jarcentoj kontraŭ maljusteco kaj diskriminacio, kaj postulas la rimedojn kaj rajtojn, kiuj permesos al ili konservi siajn kulturojn, lingvojn, kredoformojn kaj tradiciojn. Ili proponas alian koncepton de evoluo ol la modeloj kiuj ekskludas la spertojn de indiĝenoj. Ili alvokas pri reciproka respekto kaj kultura interkompreniĝo, kiuj estas nemalhaveblaj por la kreado de socio sen antaŭjuĝoj kaj malriĝeco, tekstas la mesaĝo de la ĝenerala sekretario de UN pasintjara.

Temas pri mesaĝo ĝiam valida kaj ni ankaŭ pledas por ke ĝiam ili havu inter ni alian rimedon por esprimi sin kaj prezenti sian kulturon, siakn lingvojn kaj tradiciojn, kiuj ankaŭ estas parto de la homara trezoro.

<https://www.radiohc.cu/index.php/eo/especiales/comentarios/31210-indigenaj-vocoj-alia-koncepto-de-evoluo>

Radio Habana Cuba